

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова приймальної комісії
Ректор Миколаївського
національного аграрного
університету**

В.С. Шибанін

2019 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

**для вступу на другий (чи старший) курс або на перший
курс (зі скороченим строком навчання) на спеціальність
073 «Менеджмент» на навчання за
освітнім ступенем «Бакалавр» у 2019 році**

**Миколаїв
2019**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо сутності та принципів функціонування підприємства, його підрозділів, господарського механізму, взаємозв'язків із іншими суб'єктами господарювання, державними органами. Значна увага приділяється виробничій діяльності підприємства, зовнішньому середовищу його господарювання.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі навчання.

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб вступники продемонстрували:

- навички здійснювати збирання, аналіз й обробку даних, що необхідні для розв'язання поставлених економічних задач;

- вміння вибрати інструментальні засоби для обробки економічних даних у відповідності з поставленою задачею, аналізувати отримані результати розрахунків і обґрунтувати висновки;

- здатність проаналізувати дані, що необхідні для розрахунку економічних показників діяльності суб'єктів господарювання;

- здатність використовувати для розв'язання виробничих задач інформаційні технології.

Фахове вступне випробування включає три модулі дисциплін:

1. Модуль 1 «Основи економічної теорії»;

2. Модуль 2 «Правознавство»;

3. Модуль 3 «Історія України».

Модулі характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності, а також дозволяють оцінити практичні знання здобувачів вищої освіти, що вступають на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. Модуль 1 «Основи економічної теорії»

Метою вивчення дисципліни є здобуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з

приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Завданням дисципліни є набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.

Результати вивчення дисципліни:

- володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження;
- аналізувати особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми у процесі господарської діяльності;
- аналізувати взаємодію економічних суб'єктів у процесі створення матеріальних благ при обмежених ресурсах;
- застосовувати діалектичні методи економічного аналізу при дослідженні елементів ринкового механізму;
- обґрунтовувати можливості застосування теоретичних моделей економічного розвитку в практичній діяльності;
- аналізувати проблеми, пов'язані з розвитком грошово-кредитних відносин, фіскальної політики та державного регулювання в умовах ринкової економіки;
- оцінювати вплив на економічні процеси зовнішніх факторів, тенденції розвитку світової економіки.

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

- Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення й основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

- Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.

- Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

- Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

- Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями пріоритети, методи, інструменти економічної політики.

Тема 2. Економічна система суспільства

- Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використанні закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Економічні блага.

- Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересі] економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

- Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи, ї: зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до ново системи господарювання. Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки.

- Основні напрями формування сучасних ринкових відносин. Формування державного ринкового механізмів регулювання економіки.

- Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавленню Приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Економічні школи щодо періодизації суспільного розвитку.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність і взаємозв'язок.

Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей.

Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Тема 4. Теорія товару і грошей

Товар і його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Розвиток товару і товарного виробництва за сучасних умов.

Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід у розгляді функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електронні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Сучасні зміни в грошовому обігу. Закон грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.

Інфляція, її суть і причини. Темпи інфляції. Види інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Поняття ринок. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Характерні ознаки сучасного ринку.

Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Соціально-економічна характеристика елементів ринку та умови їх формування в Україні.

Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Винятки дії закону попиту. Крива попиту. Зв'язок між попитом і ціною. Зміщення кривої попиту під впливом дії нецінових факторів.

Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією і ціною. Нецінові фактори зміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії нецінових факторів. Особливості формування і зміни кривих пропозицій в перехідних економічних системах.

Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.

Сутність ціни. Механізм формування і функції ціни. Види цін. Концепція ціноутворення по Маршалу.

Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Функції конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції.

Монополія та типи монополізації. Види монополій. Монопольна влада. Критерії та межі монополізації економіки. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки монополій. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність.

Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.

Тема 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємств. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання.

Продукція підприємств та її економічні форми. Суть підприємництва та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємництва. Підприємництво і бізнес. Перспективи розвитку підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство.

Тема 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.

Тема 8. Капітал сфери обігу

Сфера обігу в ринковій економіці. Виникнення сфери товарного обігу в процесі еволюції товарно-грошових відносин. Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці. Сфера обігу як сфера функціонування торговельно-мінових та кредитних відносин, торговельного та позичкового капіталу. Торговельний капітал та його еволюція сучасних умов. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його функціональна структура. Сучасні форми торговельного підприємництва. Товарна біржа Торгові доми. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури. Торговельний прибуток його норма.

Позичковий капітал як відокремлена частина грошових функціональних форм промислового і торговельного капіталу. Сутність та джерела позичкового капіталу Позичковий процент і його джерела. Норма позичкового проценту та його динаміка. Ролі процентної ставки. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Роль функції кредиту в сучасній ринковій економіці.

Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки. Банки їх види та функції. Позабанківські кредитні заклади. Акціонерно-корпоративний капітал Цінні папери акціонерних товариств. Акції. Облігації. Казначейські зобов'язання та ощади сертифікати. Ринок цінних паперів. Фондова біржа та її функції.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподіл і використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.

Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин у сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл

Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні

доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент у структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання розподілу доходів. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.

Тема 11. Держава та її економічні функції

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Фінансова система. Суть і структура фінансової системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Формування доходів і витрат державних та місцевих бюджетів.

Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Функції податків: фіскальна, регулююча, стимулююча. Класифікація податків. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва. Місце Європейського економічного співтовариства у світовій економіці. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання

зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації.

Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований і плаваючий курс. Міжнародні валютно-фінансові організації.

Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції. Утворення міжнародного ринку робочої сили.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Сучасні глобальні проблеми.

Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

Питання для підготовки з модуля 1 «Основи економічної теорії»

1. Економічна система, її сутність та основні структурні елементи.
2. Функції економічної теорії.
3. Економічна теорія та економічна політика.
4. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура.
5. Поняття безмежності потреб.
6. Закон зростання потреб та механізм його дії.
7. Економічна блага.
8. Методи пізнання економічних процесів і явищ.
9. Типи економічних систем.
10. Власність як економічна категорія, її об'єкти та суб'єкти.
11. Типи, форми і види власності.

- 12.Зміст і структура суспільного виробництва.
- 13.Ресурси виробництва та їх види.
- 14.Форми організації суспільного виробництва.
- 15.Товарне виробництво, умови та причини його виникнення.
- 16.Товар і його властивості.
- 17.Функції грошей.
- 18.Види грошей.
- 19.Інфляція, її сутність і причини.
- 20.Поняття «ринок», його риси, структура та функції.
- 21.Види ринків, їх класифікація.
- 22.Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури.
- 23.Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту.
- 24.Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції.
- 25.Сутність конкуренції та її місце в ринковій економіці.
- 26.Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки.
- 27.Монополія та типи монополізації.
- 28.Підприємство як суб'єкт економічної системи.
- 29.Функції підприємства.
- 30.Суть підприємництва та умови його існування.
- 31.Види та суб'єкти підприємницької діяльності.
- 32.Сутність капіталу.
- 33.Структура капіталу та його обіг.
- 34.Кредит як форма руху позикового капіталу. Форми кредиту.
- 35.Банки, їх види та функції.
- 36.Форми господарювання в сільському господарстві.
- 37.Доходи, їх види та джерела формування.
- 38.Заробітна плата, її форми та системи.
- 39.Сімейні доходи, їх структура та використання.
- 40.Номінальні та реальні доходи.
- 41.Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки.
- 42.Економічні функції держави.
- 43.Суть і структура фінансової системи.
- 44.Державний та місцевий бюджети.
- 45.Податки, їх класифікація та функції.
- 46.Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Види інтеграційних формувань.
- 47.Основні форми міжнародних економічних відносин.
- 48.Зміст і структура світової валютної системи.
- 49.Сутність, причини виникнення і класифікація глобальних проблем

людства.

50. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та світового господарства.

Рекомендована література

1. Єщенко П. С. Сучасна економіка: навч. посіб. / П. С. Єщенко, Ю. І. Палкій. - К., 2005. - 325 с.
2. Економічна теорія. Політекономія : підруч. / В. Д. Базилевич, В. М. Попов, К. С. Базилевич, Н. І. Гражевська. – К. : Знання-Прес, 2008. – 719 с.
3. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Костюк, А. М. Андрющенко, І. П. Борейко. – К.: Центр учб. л-ри, 2009. – 282 с.
4. Макроэкономика: научные школы, концепции, экономическая политика : учеб. пособие / А. А. Никифоров, О. Н. Антипина, Н. А. Миклашевская. – М. : Дело и Сервис, 2008. – 543 с.
5. Лагутіна В. Д. Антимонопольна діяльність : підручник / В. Д. Лагутіна. – К. : КНТЕУ, 2005. – 580 с.
6. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик. – К. : Атіка, 2009. – 368 с.
7. Ястремський О. Основи мікроекономіки / О. Ястремський, О. Гриценко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 578 с
8. Калінченко О. В. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Калінченко, Л. М. Березіна. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 472 с.
9. Косік А. Ф. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Ф. Косік, Г. С. Гронтковська. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 436 с.
10. Лагутін В. Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансформаційній економіці / В. Д. Лагутін. – К. : КНТЕУ, 2007. – 247 с.
11. Мазараки А. А. Торговля. Деньги. Менталитет / А. А. Мазараки. – К. : Книга, 2006. – 631 с.
12. Макроекономіка та макроекономічна політика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Ф. Мельник, Т. Л. Желюк, О. В. Дугопольський, О. В. Панухник. – К. : Знання, 2008. – 699 с.

1.2. Модуль 2 «Правознавство»

Мета викладання навчальної дисципліни – підготовка спеціалістів управлінського профілю, що працюватимуть в умовах побудови правової

держави та ринкової економіки. У професійному плані вивчення дисципліни спрямовано на правове регулювання у сфері виробничих відносин. Майбутній фахівець повинен опанувати необхідний мінімум правових знань як передумови успішної виробничої діяльності.

Завданням вивчення дисципліни є формування у здобувача вищої освіти: знань про основоположні відомості з теорії держави і права, основи цивільного, трудового, сімейного, адміністративного та кримінального права; вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві, аналізувати зміст нормативних актів, застосовувати теоретичні знання та принципи нормативних актів у практичному житті; навичок щодо роботи з нормативно-правовими актами, правильного користування юридичною термінологією, правильного застосування правових норм у виробничо-службовій діяльності.

Результатом вивчення дисципліни слід вважати отримання здобувачами вищої освіти комплексу знань з теорії держави і права, основ цивільного, сімейного, трудового, адміністративного та кримінального права України та здобуття навичок практичного застосування цих знань.

Змістовний модуль 1. Основи теорії держави і права

Тема 1. Основи теорії держави

Основні теорії походження держави і права. Поняття й ознаки держави. Поняття функцій держави. Внутрішні й зовнішні функції держави. Класифікація держав за їхньою ознакою (форми правління, державного устрою, політичні режими). Держави, які існували на території України. Державний механізм. Державний апарат. Правова держава: поняття та її ознаки, шляхи формування правової держави в Україні.

Тема 2. Загальне поняття права

Основні значення терміна «право». Право у загальносоціальному розумінні. Право як об'єктивна категорія, його поняття та співвідношення з іншими основними видами соціальних норм. Основні ознаки, властивості, характерні риси права. Зв'язок права і держави. Взаємодія правових техніко-технологічних норм торгівельно-економічної діяльності. Суб'єктивне право та його співвідношення з правом в об'єктивному розумінні.

Тема 3. Норми права

Поняття та основні ознаки, що характеризують норми права. Структура правової норми: диспозиція, гіпотеза, санкція. Співвідношення структури норм права та структур частин нормативного акта.

Класифікація норм права та їхніх елементів: за суб'єктами; за ступенем визначеності і способом вираження правил поведінки; правовою природою тощо.

Тема 4. Джерела права

Поняття джерела права, його різні значення. Система джерел (форм) права. Нормативні акти як джерела права та їхня система. Закон як основне джерело права у правовій державі, підзаконні нормативні акти.

Межі дії нормативних актів. Дія нормативного акта у часі; порядок набрання чинне актом; зворотна сила закону. Дія нормативного акта у просторі; екстериторіальність, нормативного акта за колом осіб; імунітет та його різновиди.

Систематизація законодавства: поняття, форми.

Тема 5. Система права

Поняття системи права. Поняття галузі права. Предмет, метод та юридичний режим регулювання як класифікаційні підстави галузевої систематизації правових норм. Основні галузі права та загальна характеристика їхнього змісту та джерел: конституційне, цивільне, трудове, адміністративне, фінансове, сімейне, земельне, кримінальне, цивільно-процесуальне, арбітражно-процесуальне, кримінально-процесуальне, кримінально-виконавче.

Система права та система законодавства, комплексні галузі права. Підгалузі права правові інститути. Правотворення як процес самоорганізації права.

Тема 6. Реалізації права

Поняття, форми та способи реалізації норм права. Взаємозв'язок норми права правовідносини. Поняття та структура (елементи) правовідносин: учасники, їхні суб'єктів права та обов'язки, об'єкт правовідносин. Юридичні факти.

Застосування права як форма його реалізації. Стадії процесу застосування норм прав Поняття тлумачення норм права. Види і способи тлумачення права.

Тема 7. Поняття законності і правопорядку. Правопорушення та юридична відповідальність

Поняття законності, правопорядку, суспільного порядку та дисципліни. Гарант законності.

Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури. Професійна правова культура спеціалістів торговельно-економічного профілю.

Правомірна поведінка і правопорушення. Правопорушення як підстави юридичної відповідальності. Склад правопорушення, зміст його елементів. Види правопорушень. Загальне поняття юридичної відповідальності. Мета і принципи юридичної відповідальності. Основні види юридичної відповідальності.

Змістовний модуль 2. Основи цивільного та сімейного права

Тема 8. Поняття цивільного права та цивільно-правових відносин

Поняття цивільного права. Цивільно-правові відносини: майнові відносини, особисті немайнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Об'єкти цивільно-правових відносин.

Джерела та система цивільного права. Відносини власності: поняття та зміст права власності. Види форм власності.

Тема 9. Суб'єкти цивільного права

Суб'єкти цивільного права. Громадяни (фізичні особи), їхні основні юридичні властивості як суб'єктів цивільно-правових відносин. Поняття і зміст цивільно-правової правоздатності і дієздатності громадян: повна, неповна, часткова. Обмеження дієздатності. Визнання громадянина недієздатним.

Спеціальна правосуб'єктність юридичних осіб. Органи юридичних осіб. Порядок виникнення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб.

Тема 10. Цивільно-правові угоди (правочини). Представництво в цивільному праві

Поняття та класифікація (види) угод. Умови дійсності цивільно-правових угод. Форма угод: усна та письмова, їхні різновиди. Правові аспекти додержання відповідної форми угоди.

Визнання угоди недійсною та правові наслідки виконання недійсної угоди. Реституція та варіанти вирішення питання про її застосування. Застосування реституції до конкретних випадків порушення умов дійсності угод. Види недійсних угод.

Поняття представництва. Сфера та межі дії представництва (представника). Підстави, за яких виникають повноваження з представництва. Доручення. Форма і строк доручення. Передоручення. Припинення доручення. Наслідки скасування доручення.

Тема 11. Зобов'язальне право

Поняття цивільно-правового зобов'язання. Суб'єкт, предмет та підстави виникнення зобов'язань. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язань. Види зобов'язань (договорів). Процес (порядок) укладання договору. Загальні умови виконання зобов'язань.

Способи забезпечення виконання зобов'язань: неустойка, застава, порука, завдаток, гарантія.

Припинення зобов'язань, способи припинення зобов'язань.

Поняття, підстави та умови відповідальності за порушення зобов'язань. Види цивільно-правової відповідальності.

Тема 12. Основи сімейного права України

Загальна характеристика сімейного права як галузі права. Джерела, система та зав сімейного права України.

Порядок і умови укладання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Припинення шлюбу. Недійсність шлюбу.

Загальні положення. Особисті права та обов'язки батьків і дітей. Права батьків і на майно. Аліментні обов'язки батьків і дітей та інших членів сім'ї і родичів. Усиновлення (удочеріння).

Змістовний модуль 3. Основи трудового права

Тема 13. Характеристика трудових правовідносин

Поняття трудового права та трудових правовідносин. Характеристика суспільні відносин, що формують предмет трудового права України. Особливості методу трудового права України. Джерела трудового права. Колективний договір як джерело та інститут трудового права: поняття, зміст та порядок укладання.

Поняття та умови трудового договору і порядок їхнього встановлення. Пор укладення трудового договору; документи, необхідні для прийому на роботу. Форма трудового договору. Види трудових договорів; контракт як різновид трудового договору.

Види (типологія) змін трудових правовідносин. Умови, за якими визначає характер змін трудового договору. Переведення працівника на іншу роботу. Переміщення працівника на інше робоче місце. Продовження роботи в нових істотно змінених умовах.

Тема 14. Припинення трудових правовідносин

Поняття та класифікація підстав припинення трудового договору. Загальні підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи власника підприємства, установи, організації уповноваженого ним органу. Розірвання трудового договору з ініціативи органів, що і стороною договору. Порядок звільнення.

Тема 15. Правове регулювання робочого часу і часу відпочинку

Поняття робочого часу. Робочий день. Види робочого часу. Скорочений робочий і неповний робочий час. Режим та облік робочого часу. Види режиму робочого часу. Види робочого тижня. Робота за змінами. Графік змінності. Ненормований робочий день. Робот нічний час. Надурочні роботи.

Поняття та види часу відпочинку. Щоденний та щотижневий відпочинок. Святкові і неробочі дні. Відпустки: поняття та їх види. Щорічні відпустки. Інші види відпусток.

Тема 16. Трудова дисципліна, дисциплінарна та матеріальна відповідальність

Поняття та зміст трудової дисципліни. Трудова дисципліна, внутрішній трудовий розпорядок як особлива частина правопорядку. Нормативні акти, що регулюють внутрішній трудовий розпорядок і трудову. Основні обов'язки працівників. Стимулювання за трудовим правом. Заходи заохочення. Інші заходи стимулювання, переваги і пільги. Заохочення за особливі трудові заслуги.

Дисциплінарна відповідальність. Система заходів впливу, що застосовується до порушників трудової дисципліни. Підстави дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарний проступок. Кваліфікація дисциплінарних проступків. Дисциплінарні стягнення. Порядок накладання дисциплінарних стягнень.

Поняття підстави і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації. Відміна матеріальної відповідальності від майнової цивільно-правової відповідальності. Види матеріальної відповідальності та особливості їх застосування. Порядок визначення розміру шкоди і покриття шкоди, заподіяної працівником.

Тема 17. Правове регулювання трудових спорів

Трудові спори: поняття і класифікація. Комісії по трудових спорах: їхня організація та компетенція. Порядок розгляду трудових спорів у комісіях по

трудових спорах. Порядок прийняття, оскарження та виконання рішення комісії по трудових спорах. Розгляд трудових спорів у суді. Справи, що підлягають безпосередньому розгляду в суді. Рішення органів по розгляду трудових спорів про поновлення працівника на роботі та розв'язанні інших, пов'язаних з ним питань.

Коллективні трудові спори та порядок їхньої вирішення.

Змістовний модуль 4. Основи адміністративного та кримінального права

Тема 18. Адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного примусу

Державне управління (здійснення виконавчої влади) як державно-правова категорія та його місце в системі соціального управління. Поняття адміністративно-правових відносин та адміністративного права.

Адміністративний примус „у системі методів державного управління. Адміністративно-деліктне право як підгалузь адміністративного права. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Характеристика адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень та їхній зміст. Система адміністративних правопорушень. Органи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення. Адміністративні правопорушення в системі торгівлі і громадського харчування.

Поняття, підстави і умови правомірності безпосереднього адміністративного примусу. Система та види заходів безпосереднього адміністративного примусу.

Тема 19. Загальне поняття кримінального права та кримінальної відповідальності

Поняття і структура кримінального права. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття злочину, характеристика складу злочину як його юридичного вираження. Об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона злочину. Обставини, що виключають суспільну небезпеку і протиправність діяння (необхідна оборона, крайня необхідність). Стадії розвитку умисного злочину. Співучасть у злочині. Покарання, його мета. Види покарань. Обставини, що пом'якшують відповідальність. Обставини, що обтяжують відповідальність. Особлива частина кримінального права. Класифікація злочинів.

Питання для підготовки з модуля 2 «Правознавство»

1. Визнання громадянина безвісно відсутнім.
2. Поняття держави та її ознаки.
3. Поняття та види форми правління, форми державного устрою, форми державно-правового режиму (класифікація держав за їхньою формою).
4. Структура права.
5. Структура норми права.
6. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.
7. Громадяни як суб'єкти цивільно правових відносин. Правоздатність та дієздатність громадян.
8. Теорії походження держави.
9. Поняття юридичної особи.
10. Поняття спадкового права. Основні поняття спадкового права: спадщина, спадкоємець, спадкодавець.
11. Спадкування за законом, черги спадкоємців за законом.
12. Спадкування за заповітом, заповіт, вимоги до складання заповіту, принцип свободи заповіту, заповіт подружжя, секретний заповіт.
13. Порядок прийняття спадщини, місце прийняття спадщини, час прийняття спадщини
14. Трудовий договір: поняття, сторони і зміст.
15. Умови трудового договору.
16. Випробувальний термін.
17. Порядок прийняття на роботу.
18. Документи, необхідні для укладання трудового договору.
19. Види робочого часу.
20. Види часу відпочинку.
21. Види відпусток.
22. Підстави розірвання трудового договору.
23. Розірвання трудового договору за ініціативою працівника.
24. Розірвання трудового договору за ініціативою власника.
25. Дисциплінарна відповідальність працівників.
26. Обмежена та повна матеріальна відповідальність працівників.
27. Поняття шлюбу. Умови укладання шлюбу.
28. Перепони для укладання шлюбу.
29. Порядок укладання та припинення шлюбу.
30. Немайнові та майнові правовідносини подружжя.
31. Немайнові та майнові правовідносини батьків і дитини.

32. Опіка та піклування. Усиновлення. Умови усиновлення. Тайна усиновлення..
33. Поняття злочину та його ознаки.
34. Види та склад злочину.
35. Поняття покарання та його мета. Система і види кримінальних покарань.
36. Необхідна оборона та крайня необхідність.
37. Державна служба в Україні: поняття, принципи.
38. Види та правовий статус державних службовців.
39. Поняття, ознаки і підстави адміністративної відповідальності.
40. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки.
41. Види адміністративних правопорушень.
42. Мета і види адміністративних стягнень.
43. Захист прав споживачів в Україні.
44. Право споживача на якість товару.
45. Право споживача на обмін товару.
46. Право споживача на інформацію про товар.
47. Види юридичних осіб.
48. Порядок створення юридичних осіб.
48. Припинення юридичних осіб.
49. Ліцензування підприємницької діяльності.
50. Патентування підприємницької діяльності.

Рекомендована література

1. Гончаренко В. Г. Правознавство. Словник термінів : навч. посіб. / В. Г. Гончаренко, Л. М. Астрова, А. М. Бірюкова [та ін.] – К. : Юрисконсульт; КНТ, 2007.
2. Основи права України : навч. посіб. для студ. неюрид. спец. вищ. навч. закл. / В. Я. Бурак, О. В. Грищук, П. Ф. Гураль [та ін.] ; ред. В. Л. Ортинський. – вид. 2-ге, переробл. і допов. – Л. : Оріяна-Нова, 2005. – 191 с.
3. Атамась Г. О. Правознавство : навч. посіб. для студ. усіх спец. вищ. навч. закл. / Г. О. Атамась, А. П. Шелепов, А. М. Якутка. – Л. : Вид-во нац. ун-ту «Львів, політех.», 2004. – 258 с.
3. Крегул Ю. І. Основи правознавства : навч. посіб. / Ю. І. Крегул. – К. : Київ. нац. торг-економ. ун-т, 2007. – 302 с.
4. Пастухов В. П. Основи правознавства: навч. посіб. / В. П. Пастухов, В. Ф. Пеньківський ; ред. В. П. Пастухов. – К. : Алерта, 2005.

5. Правознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Наук.-метод. центр вищої освіти; Харк. нац. ун-т радіоелектроніки : упоряд. Ю. Г. Борисенко. – Х. : ХНУРЕ, 2005.

6. Правознавство: підручник / А. І. Берлач, Д. О. Карпенко, В. С. Ковальський [та ін.] ; ред. В. В. Копейчиков, А. М. Колодій. – К. : Юрінком Інтер, 2004.

7. Білоус В. І. Правознавство: метод, вказівки з навч. дисципліни / В. І. Білоус, І. В. Дмитриченко, М. О. Філіппських. – М. : НУК, 2007.

8. Єрофеєнко Л. В. Правознавство : навч.-метод. посіб. / Л. В. Єрофеєнко, В. М. Бережний. – Х. : ХНАДУ, 2007.

9. Костенко О. Б. Основи правознавства : посібник для вступ, до вищ. навч. закл. / О. Б. Костенко. – вид. 2-ге, переробл. і допов. – К. : Ін Юре, 2007.

1.3. Модуль 3 «Історія України»

Метою навчальної дисципліни є послідовне вивчення державно-політичного, соціально-економічного, духовного, етнічного культурного розвитку українського народу в контексті розвитку світової цивілізації з урахуванням профілю університету.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про історичний розвиток українського народу на основі джерел та наукової літератури;

- закласти підвалини української свідомості;

- виховати фахівців, здатних аналізувати та використовувати історичний досвід у вирішенні актуальних проблем сучасної України.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має:

- оволодіти новітніми історичними теоріями та концепціями, системою наукового підходу до аналізу історії України;

- набути навички роботи з першоджерелами та самостійного осмислення документів і матеріалів.

Тема 1. Феномен української історії

Історія України - частина всесвітньої історії. Предмет і завдання курсу «Історія України».

Періодизація історії України. Історична схема М. Грушевського. Основні етапи розвитку української національної історичної думки. Стан та перспективи сучасної історичної науки в Україні.

Тема 2. Доісторичний період в історії України

Визначення доісторичного періоду розвитку людства. Стародавня історія України. Первісні громадські та державні утворення на терені України. Держава антів. Зародження праслов'янського етногенезу. Трипільська культура.

Тема 3. Україна-Русь (IX ст. - перша половина XIV ст.)

Походження стародавніх слов'ян. Східні слов'яни: становлення та етногенез.

Початок Київської Русі. Внутрішні і зовнішні фактори розвитку Давньоруської держави. Роздробленість давньоруських земель. Розпад України-Русі. Продовження процесу формування української народності. Виникнення українського етносу.

Галицько-Волинське князівство – спадкоємець державних і соціокультурних традицій Київської Русі.

Тема 4. Литовсько-польська доба української історії (друга половина XIV ст. - перша половина XVII ст.)

Інкорпорація України-Русі Литвою. Державно-політичний, економічний, культурний і релігійний вплив українських земель на Литву. Кревська та Городельська унії.

Боротьба Литовського і Московського князівств за давньоруську спадщину. Взаємовідносини з Кримським ханством.

Захоплення українських земель Польщею. Люблінська унія. Виникнення і наростання національної, соціальної і релігійної конфронтації. Завершення формування української народності.

Тема 5. Козацтво в історії України (друга половина XV-XVIII ст.)

Виникнення та розвиток козацтва. Запорізька Січ як центр консолідації українських національних сил.

Національно-визвольна боротьба українського народу. Періодизація української національної революції. Характер, мета і наслідки Переяславської угоди 1654 р. Діяльність Б. Хмельницького: різноманітність оцінок.

Українська козацька держава у геополітичних інтересах Польщі, Росії, Кримського ханства, Туреччини. Велика Руїна. І. Мазепа. Гетьманщина.

Імперська політика Росії, Пруссії та Австрії в Європі у XVIII ст. Три подіти Польщі.

Тема 6. Україна під владою Російської та Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII ст. - початку XX ст.

Входження України до державних структур Російської та Австрійської імперій.

Державно-правовий і політичний статус і стан України у складі Російської імперії. Утворення єдиного національно-господарського комплексу. Формування модерної української нації.

Назрівання загальнонаціональної кризи на початку XX ст. Український політичний рух та його основні течії. Національно-культурне відродження й боротьба за національне визволення українського народу в діяльності різних політичних сил.

Україна в роки Першої світової війни: світовий баланс сил та національні інтереси України. Трагедія українського народу у світовій війні. Австро-угорська політика у західноукраїнських землях. Антивоєнний рух народних мас. Пошук шляхів виходу України з війни.

Тема 7. Боротьба за відродження державності України (1917-1920 рр.)

Підвалини української революції. Національно-політичні сили в українській революції. Створення єдиного національного фронту. Платформа Української Центральної ради у відносинах з Росією. Дипломатичне визнання УЦР.

Трансформація революційних процесів у військове протиборство за владу в Україні. Брестський мир. Гетьманат та Директорія. Селянський повстанський рух. Встановлення влади рад в Україні.

Процес державотворення в Україні. Основні наслідки української національної революції.

Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму

Україна в системі міждержавних відносин на початку 20-х років. УСРР як суб'єкт міжнародного права. УСРР у системі «договірної федерації». Входження УСРР до складу Радянського Союзу.

НЕП в Україні: зміст та наслідки. Прискорена індустріалізація та примусова колективізація. Голодомор 1932-1933 рр. Політичні репресії 30-х років.

Тоталітаризм як політичний режим в Україні: його сутність та механізм реалізації. Посилення імперських тенденцій в ідеології та політиці. Україна і світ у 20-30-ті роки.

Тема 9. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті

Криза Версальсько-Вашингтонської системи. Підготовка до Другої світової війни. Україна в політиці інших держав. Початок Другої світової війни та її хід. Напад нацистської Німеччини на СРСР. Розгортання руху опору в Україні.

Роль СРСР та антигітлерівської коаліції в розгромі фашистської Німеччини. Матеріальна допомога союзників СРСР.

Визволення України. Внесок народу України та інших народів СРСР у перемогу над фашизмом.

Уроки Другої світової війни та її геополітичні наслідки. Активна роль УРСР у світовій політиці. Завершення збирання основних етнічних земель українського народу в межах єдиної держави.

Політика «холодної війни». Формування системи Схід-Захід. Утворення політико-військових блоків.

Труднощі відбудови народного господарства. Посилення тоталітарно-бюрократичних тенденцій у громадсько-політичному житті 40-50-х років.

Тема 10. Україна у 60-80-ті роки ХХ ст.

Лібералізація суспільно-політичного життя. Обмеження тоталітаризму. Реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер.

Застійні тенденції в економічному та соціально-політичному житті України. Діяльність П.Є. Шелеста та В.В. Щербицького.

Зародження дисидентства в Україні. Правозахисний рух. Релігійне дисидентство.

Спроби М. Горбачова реформувати суспільство на шляхах демократії, гласності. Невдача реформ у СРСР, інших соціалістичних країнах. Наростання відцентрових тенденцій і розпад СРСР.

Тема 11. Розвиток незалежної України

Об'єктивні та суб'єктивні причини розпаду СРСР.

Боротьба України за незалежність. Активізація суспільно-політичного життя. Вибори 1990 р. до Верховної Ради УРСР.

Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Референдум і президентські вибори 1991 р.

Особливості ринкових реформ в Україні в 90-х роках. Спроби подолання системної кризи в економіці, політиці, соціальному та духовному житті.

Політичні та соціальні трансформації 90-х років - першій пол. ХХІ ст. в Україні. Конституційний процес.

Економіка, культура, мистецтво, освіта на початку ХХІ ст. Зовнішня політика Української держави 90-х років ХХ ст.

Питання для підготовки з модуля 3 «Історія України»

1. Утворення Київської Русі.
2. Кочові племена на території України.
3. Грецька колонізація Північного Причорномор'я.
4. Слов'янські племінні об'єднання на українських землях.
5. Дохристиянські вірування східних слов'ян.
6. Походження термінів „Русь”, „Руська земля”, „Україна”.
7. Норманська та антинорманська теорія виникнення Київської Русі.
8. Україна у найдавніші часи. Кам'яна доба та доба металів. Трипільська культура.
9. Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
10. Етапи політичної історії Київської Русі.
11. Міжнародні відносини Київської держави.
12. Запровадження християнства як державної релігії. Хрещення Русі.
13. Розпад Київської Русі та його причини.
14. Галицьке і Волинське князівство (до к. ХІІ ст.)
15. Галицько-Волинська держава. Діяльність князів Романа та Данила.
16. Галицько-Волинське князівство (ІІ пол. ХІІІ – І пол. ХІV ст.).
17. Монголо-татарська навала.
18. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
19. Литовсько-Руська держава.
20. Спроби збереження української державності в складі Великого князівства Литовського.
21. Поділ українських земель між сусідніми державами у ХІV ст.
22. Українська культура в ХІV – ХVІ ст.
23. Братський рух.
24. Кримське ханство та його відносини з Україною.
25. Виникнення та початкова історія українського козацтва.
26. Заснування Запорозької Січі. Д.Вишневецький (Байда).
27. Військово-адміністративний устрій Запорозької Січі.
28. Військові походи, звичаї, побут, воєнне мистецтво запорозьких козаків.
29. Люблінська унія 1569 р. та її соціально-політичні та економічні наслідки.
30. Брестська церковна унія та її наслідки.
31. Причини і характер Визвольної війни українського народу середини ХVІІ ст. Б.Хмельницький.

32. Утворення Української гетьманської держави в ході Визвольної війни сер. XVII ст.
33. Роль і значення Переяславської ради та Березневих статей 1654 р.
34. Боротьба старшинських угруповань за владу після смерті Б. Хмельницького.
35. Гетьмани Ю.Хмельницький, І.Брюховецький, Д.Многогрішний.
36. Гетьман П.Дорошенко. Наростання Руїни. І.Самойлович.
37. Гетьманство Івана Мазепи. Наступ царизму на автономію України.
38. Політична діяльність та Конституція П. Орлика 1710 р.
39. Ліквідація царизмом Запорозької Січі та Гетьманату.
40. Коліївщина 1768 р. Максим Залізняк та Іван Гонта.
41. Приєднання Північного Причорномор'я та Криму до Росії. Колонізація Південної України.
42. Соціально-економічний розвиток українських земель у XVIII ст.
43. Поділи Польщі і приєднання Правобережної України до Росії.
44. Україна у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII ст.)
45. Декабристський рух в Україні. Південне товариство.
46. Суспільно-політичний рух в західноукраїнських землях в першій половині XIX ст. Гурток "Руська трійця".
47. Вплив революції 1848 – 1849 рр. на суспільно-політичне життя українських земель.
48. Відродження української національної свідомості в першій половині XIX ст. Кирило-Мефодіївське товариство.
49. Проведення реформи 1861 р., її особливості та наслідки для України.
50. Громадівський рух.

Рекомендована література

1. Історія України : навч.-метод. посіб. хтя семінар, занять / В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник. – К., 2006. – 736 с.
2. Лазарович В. М. Історія України : навч. посіб. / В. М. Лазарович. – К. : Знання, 2008. – 683 с.
3. Білоцерківський В. Я. Історія України : навч. посіб. / В. Л. Білоцерківський. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 536 с.
4. Василенко В. Політична історія Великого князівства Литовського в східноєвропейських історіографія XIX ст. – першої третини XX ст. / В. Василенко. – К., 2007. – 660 с.
5. Гай Й. Незалежній Україні 15 років / Й. Гай. – Івано-Франківськ, 2006. – 286 с.

6. Головченко В. І. Українське питання в роки Першої світової війни : монографія / В. І. Головченко, В. Ф. Солдатенков. – К. : Парламент, вил-во, 2009. – 448 с.
7. Гумилев Л. Н. От Руси к России / Л. Н. Гумилев. – М. : АСТ, 2008. – 415 с.
8. Литвин В. Історія України : підручник / В. Литвин. – К. : Наук, думка, 2006. – 728 с.
9. Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991-2000). Т. 14 / В. Литвин. – К. : Альтернативи, 2000. – 360 с.
10. Іваненко В. ОУН і УПА у Другій світовій війні: проблеми історіографії та методології / В. Іваненко. – Д. : Арт-прес, 2006. – 424 с.
11. Моця О. П. Південна «Руська земля» / О. П. Моця. – К. : Еорвін прес, 2007. – 264 с.
12. Овдієнко П. Історія України. ХІХ – поч. ХХ ст. / П. Овдієнко, М. Потапенко. – Ніжин, 2008. – 197 с.
13. Політичні репресії в Україні (1927 – 1980-ті рр.) : бібліограф, показчик / упор. С. Калитко, С. Рубльов, Р. Подкур. – Ж. : Полісся, 2007. – 456 с.
14. Петровський В. В. Історія України: неупереджений погляд, факти, міфи, коментарі : навч. посіб. / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. – Х. : ХНАДУ, 2007. – 592 с.
15. Притуляк П. П. Україна і Брестський мир: від підписання до виконання (1917-1918 рр.) / П. П. Притуляк. – К. : КНТЕУ, 2004. – 216 с.
16. Смолій В. А. Політична система українського суспільства у роки Національної революції ХVІІ століття / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К. : Ін-т історії України, 2008. – 120 с.
17. Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика : зб. ст. [матеріали круглого столу 23 лютого 2006 р.] / відп. ред. М. В. Даниленко. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 236 с.
18. Шаповал Ю. І. Петро Шелест: «Справжній суд історії ще попереду», спогади, щоденники, документи, матеріали / Ю. І. Шаповал. ; НАН України, Ін-т політ, та етнотцін. відносин. – К. : Генеза, 2004. – 808 с.

ІІ. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам освітнього ступеня «бакалавра» за спеціальністю 073 «Менеджмент» передбачає, що

вступники повинні мати диплом молодшого спеціаліста із зазначеного напрямку, що передбачений правилами прийому, вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, які викладалися протягом 1 та 2 курсів.

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі менеджменту, маркетингу, споріднених наук. У процесі його проведення вступники повинні показати навички та вміння досліджувати економічні явища та процеси, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах ринкової системи.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

- вільно орієнтуватися в основних економічних поняттях і категоріях;
- проявити володіння основними методологічними принципами пізнання і вміння застосовувати їх для аналізу складних економічних процесів сучасності;
- самостійно і логічно викладати матеріал та вміти робити відповідні висновки та узагальнення;
- давати правильні оцінки різним економічним явищам і процесам;
- вміти використовувати комп'ютерну техніку для розв'язання економічних задач у режимі користувача;
- вміти набувати нових знань, застосовуючи сучасні інформаційні освітні технології.

Вступник повинен знати:

- основні категорії економічної науки, теоретичні основи і закономірності функціонування економіки, розуміти багатоманітність існуючих економічних систем у сучасному світі;
- мати системні уявлення про структури і тенденції розвитку української і світової економіки;
- розуміти суть інституціональних перетворень в економіці, знати про основні економічні інститути і принципи їх функціонування;
- знати механізм і принципи прийняття і реалізації економічних та управлінських рішень на мікро- і макрорівнях;
- володіти методами економічного аналізу різних мікро- і макропроцесів;
- правову базу функціонування підприємства;
- конкретні форми і методи господарювання на рівні підприємства;
- особливості організації господарсько-комерційної діяльності підприємства.

III. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування охоплюють три дисципліни, які передбачені навчальними планами освітнього ступеня «бакалавр» спеціальністю 073 «Менеджмент» складаються із запитань з таких дисциплін: «Основи економічної теорії», «Правознавство», «Історія України». Вступні випробування проводяться у вигляді співбесіди.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування оцінюється за наступною шкалою.

Критерії оцінювання фахового вступного випробування	Оцінка, кількість балів
<p>Відмінні знання всіх розділів перерахованих у програмі дисциплін, глибокі і вичерпні відповіді з усіх питань в обсязі програми. Матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь вступника правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Вступник показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Вміння використовувати матеріали з додаткових літературних джерел. Суттєвим моментом відповіді вступника повинен бути зв'язок теорії з практикою, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.</p>	«Відмінно», 180-200 балів
<p>Достатньо глибокі знання матеріалу розділів програм курсів, але в відповідях на додаткові питання можуть бути деякі недоліки; допущення незначних помилок при висвітленні деяких питань. У відповідях відтворюється значна частина навчального матеріалу. Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, може мати місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення вступника до фактів. Вступник вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження викладених думок. Але відповідь може мати деякі незначні неточності.</p>	«Добре», 150-179 балів

<p>Засвоєння програмного матеріалу без необхідної глибини, припущення неточностей, недостатньо правильних і чітких формулювань; нечіткого орієнтування в методології. Вступник відтворює приблизно половину навчального матеріалу, знає тільки основні визначення та поняття, їх зміст та може дати їм пояснення, але допускає незначні помилки. Основні положення навчального матеріалу відтворюються на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; вступник у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.</p>	<p>«Задовільно», 100-149 балів</p>
<p>Вступник не знає і не розуміє значної частини програмного матеріалу, не може сформулювати відповіді на основні програмні питання; не розуміє суті питань. Вступник має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення (питання), не може відтворити основні поняття. Відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Вступник неспроможний висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях допущені суттєві помилки.</p>	<p>«Незадовільно», <100 балів</p>

Голова фахової атестаційної комісії

О.В. Шебаніна

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії
(протокол № 4 від «4» 04 2019 року)

Відповідальний секретар приймальної комісії: С.В. Баркар